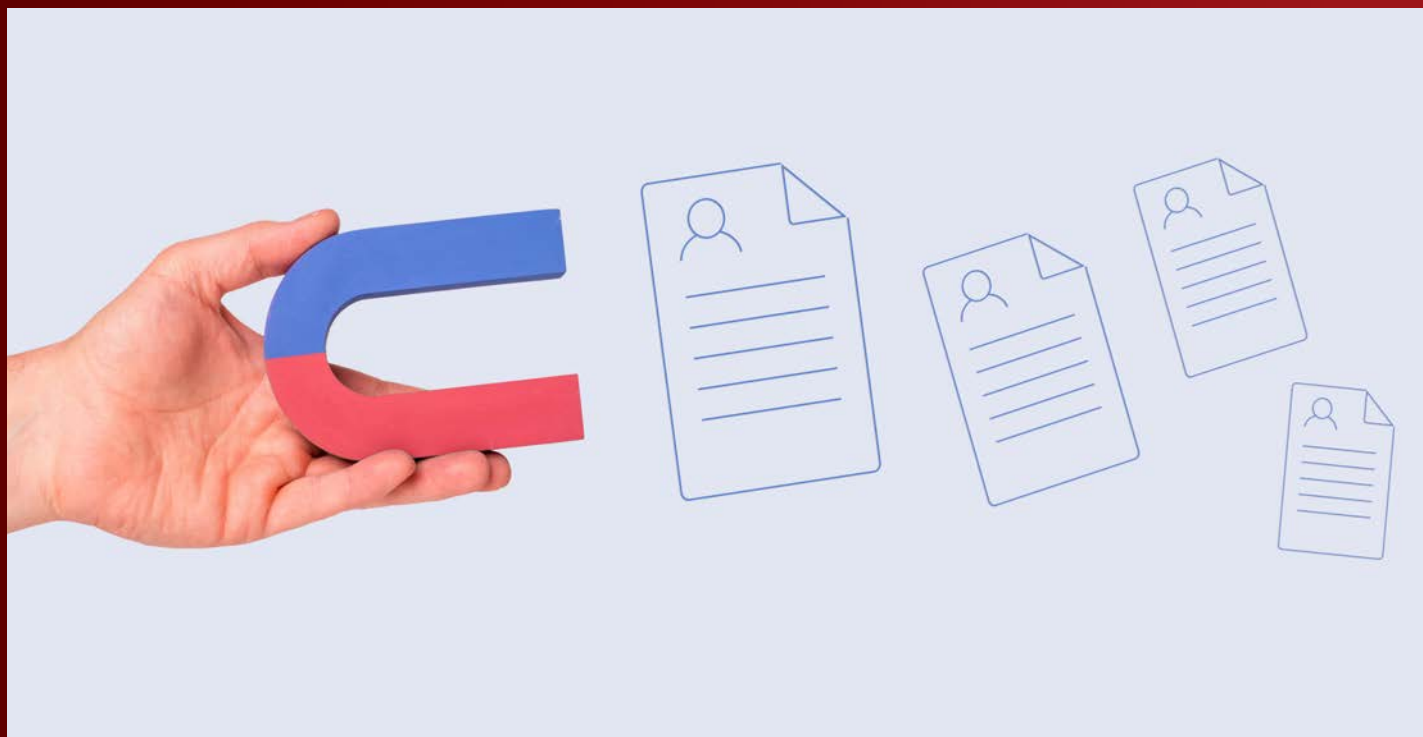

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

март 2023 / број 126 **3/2023**

Преузимање запослених у привреди и јавном сектору

- ▶ Шеме превара које укључују тајни договор између понуђача у поступку спровођења јавне набавке
- ▶ Ништавост оснивачког акта и ништавост уговора о преносу удела у привредним друштвима
- ▶ Тужилац у прекршајном поступку
- ▶ Недозвољеност извршења – новија пракса судова
- ▶ Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – други део
- ▶ Незаконито набављање, држање и ношење оружја

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
 0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Владимир Живанкић
Владимир Саичић
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Маја Матић
Марјан Ранђеловић
Никола Пантелић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

„Преузимање” је институт радног права који представља појединостављени кадровски поступак путем ког послодавци у привреди и јавном сектору на лакши начин могу да дођу до пожељног и квалитетног кадра. У таквом поступку искључени су конкурси, а уместо њих довољан је договор послодаваца и сагласност запосленог. У овом броју представљени су основни начини и могућности преузимања у нашој пракси.

У судској пракси појавило се више дилема у вези са институтом недозвољености извршења, мада је она по том питању веома богата, па зато у овом и следећем броју представљамо карактеристичне примере и ставове судова о поменутом институту. У рубрици „Грађанско право” настављена је и анализа, започета у прошлом броју, ванпарничних поступака лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права.

У овом, али и у наредном броју у рубрици „Јавне набавке” указујемо на кључне изазове који могу да доведу до превара, злоупотреба и корупције у јавним набавкама, али и на превентивне мере које могу да отежају њихово настајање.

У нашем законодавству, као и у законодавствима других земаља, а такође и у правној теорији, широко је познат, проучен и примењиван институт ништавости уговора. Закон о привредним друштвима такође препознаје и регулише ништавост јер садржи одредбе о ништавости оснивачког акта, одређених споразума у привредним друштвима, одређених одлука, регистрације, одређених правних послова, уговора о преносу удела итд. У овом броју биће размотрени ништавост оснивачког акта и ништавост уговора о преносу удела, као два института ништавости којима закон поклања највише пажње, али који и изазивају највише недоумица.

Занимљиви случајеви из наше судске праксе који се пре свега одnose на неовлашћено набављање, држање и ношење оружја приказани су у рубрици „Кривично и прекршајно право”, а у оквиру исте рубрике скрећемо пажњу и на текст у ком је дат критички осврт на улогу органа државне управе и носилаца јавних овлашћења у подношењу захтева за покретање прекршајног поступка,

Ако нисте знали колико сте срећни, али и како да срећу увећате, у рубрици „Поводом” представљамо вредности које се промовишу сваког 20. марта, прописе којима међународна заједница настоји да подстакне политику благостања, као и бројне националне и међународне организације којима је срећа најважнији циљ. Рубрика „Кад језик пресуди” овај пут посвећена је процени удела у превари осумњичених кроз случај лажних уговора о закупу америчког лингвисте Роџера Шаја.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутом, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4** Преузимање запослених у привреди и јавном сектору

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 13** Недозвољеност извршења – новија пракса судова
- 29** Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – други део
- 37** Из веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ” – Грађанско право: стицање и подела имовине током трајања емотивних заједница

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

- 43** Шеме превара које укључују тајни договор између понуђача у поступку спровођења јавне набавке

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 51** Ништавост оснивачког акта и ништавост уговора о преносу удела у привредним друштвима

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 56** Тужилац у прекршајном поступку
- 63** Незаконито набављање, држање и ношење оружја

УПРАВНО ПРАВО

- 68** Преглед новије праксе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

РУБРИКЕ

- 79** Портал читалаца
- 87** Кад језик пресуди: Улога форензичке лингвистике у разоткривању превара
- 94** Поводом Међународног дана среће
- 103** Преглед прописа донетих између два броја
- 106** Календар важења правних аката

Преузимање запослених у привреди и јавном сектору

Овом приликом представљени су основни начини и могућности преузимања у нашој пракси применом законских прописа и колективних уговора којима се омогућава преузимање између послодаваца.

Мр Жељко Албанезе

Уводне напомене

„Преузимање” је поједностављени кадровски поступак путем кога послодавци у привреди и јавном сектору на лакши начин могу да дођу до пожељног и квалитетног кадра. У таквом поступку искључени су конкурси, а уместо тога довољан је договор послодаваца и сагласност запосленог.

1. ПРЕУЗИМАЊЕ ПРИМЕНОМ ЗАКОНА О РАДУ

Преузимање приликом промене послодавца

Према члану 147. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – Одлука УС РС, 113/2017 и 95/2018 – Аутентично тумачење), у случају статусне промене, односно промене послодавца у складу са законом, послодавац следбеник **преузима** од послодавца претходника запослене, заједно са општим актима и уговорима о раду који важе на дан промене послодавца. Из датих одредби проистиче да промена послодавца, онако како се у Закону о раду сагледава остваривање права запослених у том поступку, означава статусне промене, које су регулисане Законом о привредним друштвима, односно чланом 147. Закона о раду обезбеђује се континуитет у радном односу запосленог који услед статусних и других промена послодавца прелази да ради код послодавца следбеника. Тај концепт преузимања може да се назове „транзиционо преузимање” јер подразумева такву промену

послодавца са претходника на следбеника приликом које може да дође и до гашења претходника (услед статусне промене), док су у нормалном поступку преузимања оба послодавца равноправна и размеђују запослене у складу са својим потребама и интересима. При томе напомињемо да поступак преузимања из члана 147. не треба поистовећивати ни са „премештајем” (члан 171) ни са „упућивањем” запосленог јер се ради о сасвим другачијим поступцима послодаваца према запосленима.

Дакле, према решењу из члана 147. став 1. Закона о раду, у случају статусне промене, односно промене правне форме или промене власништва над капиталом (даље: промена послодавца), послодавац следбеник преузима од послодавца претходника општи акт и све уговоре о раду који важе на дан промене послодавца. То такође значи да послодавац следбеник има обавезу да, преузимањем привредног друштва, преузме и све запослене који се у моменту преузимања налазе у радном односу у том привредном друштву. Значи, послодавац следбеник преузима све запослене који су у радном односу код послодавца претходника на дан промене послодавца, као и сва општа акта којима су права тих запослених била регулисана код послодавца претходника.

Основни циљ наведених законских одредби јесте у опредељењу и законској обавези да промена послодавца не сме да утиче на положај и права запослених који се на дан промене послодавца налазе у радном односу код послодавца претходника. Конкретно, запосленима не може да престане радни однос код послодавца претходника због промене послодавца нити запослени заснивају нови радни однос код послодавца следбеника.

преузимању руководиоца који руководе тим државним органима и за који није потребна сагласност државног службеника;

б) у други државни орган на радно место **разврстано у ниже звање или непосредно више звање** које одговара њиховој стручној спреми, ако испуњавају услове за рад на том радном месту и имају потребне компетенције, с тим што се за преузимање у непосредно више звање тражи да испуњавају услова за напредовање, али се и у том случају преузимање спроводи на основу споразума о преузимању руководиоца који руководе тим државним органима и за који је потребна сагласност државног службеника.

2) Преузимање државног службеника из другог државног органа (члан 49б) спроводи се ако се о томе споразумеју руководиоци који руководе тим државним органима и уз сагласност државног службеника. Државни службеник може да буде преузет под условом да је у Евиденцији интерног тржишта рада уписана његова пријава за промену радног места. Он може да буде преузет у други државни орган на радно место које је разврстано у исто, ниже или непосредно више звање, с тим што је за преузимање у други државни орган на радно место које је разврстано у непосредно више звање потребно да испуњава услове за напредовање.

3) Преузимање службеника из органа аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 49в) односи се на службеника који је у радном односу на неодређено време у органу аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, градске општине, служби и организацији које оснива надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и градске општине, на које се примењују прописи којима се уређују права и дужности из радног односа запослених у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе, при чему је пријављен у Евиденцију интерног тржишта рада. Тај службеник може да буде преузет без конкурса у државни орган ако се о томе споразумеју руководиоци који руководе наведеним органима и ако службеник на то пристане.

У свим наведеним случајевима преузимања државног службеника обавезно се

спроводи провера понашајних и посебних функционалних компетенција потребних за обављање послова на радном месту на које се државни службеник преузима, ако те компетенције нису одређене као захтев за обављање послова радног места које је државни службеник обављао пре преузимања. Ако се преузима службеник из органа АП или ЈЛС, обавезно се спроводи провера свих компетенција које су потребне за обављање послова радног места на које се службеник преузима.

У наведеним законским одредбама приметна је „затвореност” државних органа за преузимање из привредних друштава или јавних служби јер је интенција да се слободна радна места попуњавају из сопственог службеничког кадра, па тек ако то није могуће, објављује се јавни конкурс, као једини начин да лица ван државних органа конкуришу за радна места у државној управи.

5. ПРЕУЗИМАЊЕ ПРИМЕНОМ ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ

Поред свега, преузимање као начин попуњавања радних места утврђено је и у Закону о здравственој заштити („Сл. гласник РС” бр. 25/2019) и ПКУ за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/2019 – даље: ПКУ). Конкретно, према члану 7. ПКУ, радно место у здравственим установама попуњава се на један од следећих начина:

- 1)** трајним премештајем запосленог;
- 2)** на основу споразума о преузимању;
- 3)** спровођењем конкурса.

У складу са Законом и ПКУ здравствене установе, основане у складу са прописом којим се утврђује план мреже здравствених установа (на које се односи Закон и ПКУ), могу да преузимају запослене ради попуњавања својих радних места из других здравствених установа, али и из других субјеката у којима раде лица која испуњавају услове за рад у конкретној здравственој установи, уз писмену сагласност послодаваца и запосленог који се преузима.

Недозвољеност извршења – новија пракса судова

Судска пракса у наведеној области је богата, а ако се узму у обзир и честе измене Закона о извршењу и обезбеђењу, долази се до тога да се у пракси појављују различите занимљиве правне и процесне ситуације, које су размотрене у овом и следећем броју овог часописа.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

У раније важећем Закону о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС” бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, 109/2013 – одлука УС, 55/2014 и 139/2014 – даље: **стари ЗИО**) у члану 50. регулисана је материја недопустивости извршења. **Лице** које је тврдило да у погледу предмета извршења има право које спречава извршење све до окончања извршног поступка могло је да изјави приговор судији којим тражи да се извршење на том предмету прогласи недопуштеним. Ако извршитељ спроводи извршење, судија је приговор достављао и њему. Судија је приговор достављао и извршном повериоцу и извршном дужнику и позивао их да се у року од пет радних дана од дана достављања изјасне. Решењем је одбацивао приговоре ако треће лице не учини вероватним да у погледу предмета извршења има право које спречава извршење. Током целог поступка судија је **треће лице** чије право **оцени вероватним**, које је извршни поверилац **оспорио** или се о њему **није изјаснио**, решењем могао да упути да у року од петнаест дана од дана достављања решења против извршног повериоца покрене парнични поступак ради проглашења да је извршење на том предмету недопуштено. Извршни дужник који оспорава право трећем лицу морао је да буде обухваћен тужбом. Сматрало се да извршни дужник трећем лицу оспорава право ако се о приговору трећег лица не изјасни у року који је прописан. Против решења о упућивању на парницу није било могуће да се изјави

приговор. Подношење приговора и покретање поступка ради утврђења недопустивости извршења није спречавало извршење. Судија је решење о упућивању на парницу достављао и извршитељу када извршитељ спроводи извршење.

У Закону о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС” 106/2015, 106/2016 и 113/17 – аутентична тумачења – даље: **ЗИО**) **пре измене** уведена је **нова терминологија** тако што се, уместо недопустивости извршења, говорило о недозвољености извршења – чланови 81, 111. и 112.

У погледу **лица** која могу да покрену парнични поступак нови ЗИО предвиђа новине уводећи могућност да дужник покрене такву врсту поступка. Ако се решење о одбијању жалбе на решење о извршењу заснива на **чињеницама** које су **међу странкама спорне** и које се **односе на само потраживање**, извршни **дужник** у року од тридесет дана од дана достављања решења о одбијању жалбе може да покрене парнични поступак за утврђивање недозвољености извршења. Тужба не одлаже извршење. Парнични поступак има првенство у одлучивању и хитан је. Независно од означене вредности предмета спора, примењују се одредбе о споровима мале вредности из закона којим се уређује парнични поступак, при чему ревизија није дозвољена. Ако извршни поступак још није окончан, а суд је правоснажном одлуком утврдио недозвољеност извршења, јавни извршитељ, на предлог извршног дужника обуставља извршни поступак и укида решење о извршењу и све спроведене радње. Ако је извршење окончано тако што је извршни поверилац намирен, а главна расправа пред првостепеним судом није још закључена, извршни дужник, као

спроведено од стране ... , а потом у смислу члана 154. Закона о облигационим односима правилно обавезао тужену да тужиљи, на име накнаде штете, исплати 1/2 купо-продајне цене из уговора о купопродаји од 30. 5. 2014. године, који је тужена у својству продавца закључила са АА, као купцем. Зато је жалба тужене морала да буде одбијена и побијана пресуда у ставу првом, ставу трећем и ставу петом изреке потврђена.

Цењени су наводи жалбе да је став трећи изреке побијане пресуде, којим се извршење проглашава недопуштеним, контрадикторно ставу петом изреке, којим је досуђена накнада штете тужиљи, имајући у виду да се на тај начин неосновано производе кумулативне последице покретања поступка против извршења, којим се враћа оно што је примљено и истовремено досуђује накнада штете у новчаном износу половине вредности куће, која се иначе досуђује искључиво када нема повраћаја предмета због насту-

пања правних промена, али су ови наводи неосновани. Ово зато што је проглашење извршења недопуштеним основ по коме би тужиља могла да оствари право на накнаду штете, због чега је тужиља такав захтев морала да постави у тужби.

Такође, неосновано тужена у жалби указује на то да је у конкретном случају првостепени суд неправилно утврдио висину штете јер она представља вредност улагања трећег лица у непокретност, овде умешача, како то произлази из уговора о закупу од 14. 10. 2008. године, с обзиром на то да је висина накнаде штете у конкретном случају одређена правилно јер она представља половину купопродајне цене непокретности из уговора о купопродаји од 30. 5. 2014. године, на основу ког је тужена ту непокретност продала.

(Пресуда Ајелационој суда у Београду Гж др. 7934/15 од 29. 1. 2016)

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Ванпарнични поступци лишења, преиспитивања и враћања пословне способности и продужења родитељског права – други део

У другом делу текста теме ће бити трошкови поступка, право на правни лек, затим орган старатељства, привремени и стални старатељи и привремени заступник, као и уређење породичног односа – продужење родитељског права, неуредно пуномоћје и ускраћивање права на заступање пуномоћнику адвокату.

Марјан Ранђеловић,
судија Основног суда
у Пожаревцу

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА

Одредбом чл. 28. ст. 1. ЗВП прописано је да о трошковима поступка у статусним стварима суд одлучује слободно, водећи рачуна о околностима случаја и о исходу поступка, с тим што се у погледу трошкова поступка који су проузроковани учешћем органа старатељства у поступку примењују одредбе ЗПП о трошковима поступка у ком јавни тужилац учествује као странка. Одредбом чл. 161. ст. 3. ЗПП прописано је да свака странка сноси своје трошкове који су настали учествовањем јавног тужиоца у поступку.

Кад центар за социјални рад учествује у ванпарничном поступку као странка, тј. као предлагач, дужан је да плати трошкове који настану по његовом предлогу, попут трошкова вештачења од стране судских вештака психијатријске струке. Трошкови вештачења пали би на терет суда само ако би суд покренуо или водио поступак по службеној дужности. Орган старатељства, као предлагач, не плаћа судске таксе за поднети предлог, мериторно решење суда, жалбу и другостепену одлуку по жалби.

„У поступку лишења пословне способности нема места за исплату трошкова поступка противнику предлагача који је заступан од стране пуномоћника из реда адвоката, када је судском одлуком утврђено да противника предлагача треба делимично лишити пословне способности јер је крајњи исход поступка усвајање предлога предлагача о лишавању пословне способности противника предлагача” (став изнет у Решењу Вишег суда у Београду Гж. 11337/13 од 23. 10. 2013).

Право на правни лек

Против решења о лишењу пословне способности лице које је лишено пословне способности може да изјави жалбу, без обзира на стање свог менталног здравља, у року од осам дана од дана када му је решење достављено. Другостепени суд дужан је да о жалби одлучи у року од осам дана од дана када му је жалба достављена. Рок од осам дана за изјављивање жалбе односи се само на случај када се ради о лишењу, а не и делимичном ограничењу пословне способности, када важи општи рок за жалбу од петнаест дана. Право на жалбу у краћем року важи и када је делимично ограничено пословно способном лицу приликом преиспитивања потпуно одузета пословна способност. У свим осталим случајевима,

на управљање парницом или ако тим законом није другачије прописано. Сходно члану 400. став 2. ЗПП **решење против ког није дозвољена посебна жалба може одмах да се изврши**, а у смислу члана 399. став 2. ЗПП, ако овај закон изричито одређује да посебна жалба није дозвољена, решење првостепеног суда може да се побија само у жалби против коначне одлуке.

„Ускраћивање права неком лицу да заступа правно лице је решење којим се управља поступком. Против решења које се односи на руковођење расправом није дозвољена посебна жалба” (став изражен у Решењу Привредног суда у Пожаревцу Ст. 10/17 од 11. 1. 2018, потврђеном Решењем Привредног апелационог суда Пж. 46/18 од 14. 2. 2018).

„На решење којим се управља поступком није дозвољена посебна жалба, а исто се не мора донети као посебна одлука нити се мора доставити странкама” (став изнет у решењима Вишег суда у Краљеву Гж. 9864/12 од 29. 1. 2013. и Гж. 870/12 од 17. 1. 2013).

Руковођење главном расправом представља у суштини управљање поступком у току главне расправе. Ту функцију врши председник већа, односно судија појединац који поступа у конкретном предмету. Осим одлука које поступајући судија појединац, односно председник већа доноси на расправи, постоји и већи број радњи и одлука које може да доноси и ван рочишта, које су прописане чланом 327. ЗПП, међу којима је и решење о уредности пуномоћја. Против свих решења која се односе на управљање поступком, односно руковођење главном расправом није дозвољена посебна жалба, а суд није везан својим решењем о управљању расправом јер накнадно може да измени одлуку и одреди, на пример, доказ који је раније одбио да се изведе, а може и да стави ван снаге неко решење које је раније донео.

Дакле, решење којим се утврђује неуредност пуномоћја, којим се ускраћује право на заступање изабраном пуномоћнику и којим се укидају све ванпарничне радње које

је предузело поменуто лице у поступку јесте процесно решење којим се управља поступком и главном расправом. На њега није дозвољена посебна жалба у току трајања поступка, али може да се побија жалбом на коначно мериторно решење којим се одлучује о основаности захтева за одузимање пословне способности или даље трајање већ изречене заштитничке мере лишења пословне способности у потпуности или ограничено у одређеним доменима. Такав став је у складу са начелима хитности статусних и поступака у породичним стварима, као и са императивном законском одредбом да на процесна решења суда није дозвољена посебна жалба.

„Пуномоћје за заступање у парници може да изда само такав заступник парнично неспособне странке, а не таква странка, **без обзира на то да ли је или није делимично или потпуно лишена пословне способности правоснажном судском одлуком**. Стога, Врховни суд налази да, без обзира на то што у правоснажно окончаном поступку није истицан недостатак ове процесне претпоставке, већ тек у ревизијском поступку, постоји битна повреда одредбе ЗПП, због које су укинута побијана решења и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. У поновном поступку првостепени суд ће на сигуран начин да утврди да ли је противник предлагача у овом поступку био способан да расуђује и управља својим поступцима, односно да ли је био пословно способан, те да ли је био парнично способан, а од тога зависи и пуноважност и уредност датог пуномоћја адвокату, који је предузимао правне радње у овом правоснажно окончаном ванпарничном поступку, па уколико утврди да противник предлагача није био парнично способан, предузеће потребне радње да га заступа за то одређено лице и наложи том лицу да се изјасни да ли одобрава већ предузете радње противника предлагача у проведеном поступку, односно његовог пуномоћника и у зависности од тога поново донети одлуку” (став изражен у Пресуди Врховног суда Србије Рев. 2688/02 од 24. 10. 2002).

Грађанско право: стицање и подела имовине током трајања емотивних заједница

У 20. епизоди веб-серијала „Преглед судске праксе“ судија Вишег суда у Београду Слободан Керановић представио је релевантну судску праксу која се односи на стицање и поделу имовине током трајања емотивних заједница.

УТВРЂИВАЊЕ УДЕЛА СУПРУЖНИКА У СТИЦАЊУ БРАЧНЕ ТЕКОВИНЕ У СУДСКОМ ПОСТУПКУ

Терет доказивања већег удела у стицању брачне тековине на страни је оног супружника који тврди да има већи допринос у стицању брачне тековине.

Из образложења:

Претпоставља се да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки, члан 180. став 2. Породичног закона („Сл. гласник РС” бр. 18/05, 72/11 – др. закон, 6/15).

Правилно је првостепени суд имао у виду да је законска претпоставка да су на имовини стеченој радом у току трајања брачне заједнице супружници сувласници са 1/2 идеалних делова, али је приликом одлучивања пропустио да правилно има у виду да је тужени тај који тврди да има већи допринос у стицању од оног који закон претпоставља, те да је за такве своје тврдње тужени био дужан да предложи адекватне доказе ради оспоравања законске претпоставке коју настоји да обори, а што је у конкретном случају изостало. Супротно закључку првостепеног суда да је тужила пропустила да предложи вештачење (чиме се фактички тражи од тужиле да доказује законску претпоставку), на туженом је био терет доказивања тврдње да има већи допринос у стицању заједничке имовине од законом претпостављеног.

Иако међу парничним странкама није било спорно да је тужени у току брака остварио значајне приходе, првостепени суд је пропустио да има у виду да заједница живота у браку, осим емотивне, родитељске, партнерске и других облика заједнице, подразумева и економску заједницу у којој оба партнера имају одређене улоге и на свој начин доприносе функционисању и добробити исте у складу са тим улогама, па је, с тим у вези, првостепени суд, обарајући законску претпоставку о једнаким уделитема супружника, пропустио да има у виду да је тужени пропустио да предложи вештачење на околност да ли је и ако јесте, у ком је обиму његов допринос стицању већи од доприноса тужиле, сходно правилима о терету доказивања.

Новчани еквивалент 1/2 идеалних делова непокретности стечених у току трајања брака, односно исти својински удео на путничком возилу, тужила је определила крећући се у оквирима начела диспозиције према износима означеним у уговорима о купопродаји предметних непокретности, на који начин је доказала висину постављеног тужбеног захтева, због чега је првостепена пресуда преиначена и усвојен тужбени захтев тужиле.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж. бр. 6879/19 од 20. 12. 2019)

НИШТАВОСТ УГОВОРА О КУПОПРОДАЈИ НЕПОКРЕТНОСТИ КОЈА ПРЕДСТАВЉА БРАЧНУ ТЕКОВИНУ

важећим за дате периоде, у које су укључене и обуставе.

На основу тако утврђеног чињеничног стања правилно је првостепени суд закључио да стан који је предмет спора представља заједничку имовину пок. С. и пок. Г. у смислу одредбе члана 171. став 1. и члана 191. Породичног закона.

Међутим, одлучујући о доприносу у стицању појединог брачног друга у заједничкој имовини – стану који је предмет спора, закључак првостепеног суда за сада не може да се прихвати с обзиром на то да је од стране првостепеног суда учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 12) ЗПП, јер првостепени суд није дао разлоге о одлучним чињеницама, као

и битна повреда из члана 361. став 1. у вези са чланом 257. став 2. ЗПП, на шта се умешач у жалби основано позива.

Наиме, по налажењу Апелационог суда, кад су странке подизањем кредита у току трајања брака купиле стан, онда он представља њихову заједничку имовину, а отплата кредита извршена од стране једног брачног друга не може да се узме као посебан допринос тог брачног друга који би водио повећању његовог својинског удела, већ он само стиче тражбено право према другом брачном другу и може да захтева да му други брачни друг накнади тако исплаћен остатак кредита сразмерно његовом уделу.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж 7444/10 од 14. 4. 2010)

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронској издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За прешлилашу и групе информације ишшиће нам на: office@ingpro.rs или нас иозовиће на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Шеме превара које укључују тајни договор између понуђача у поступку спровођења јавне набавке

Текст се бави кључним изазовима који могу да доведу до превара, злоупотреба и корупције у јавним набавкама, када постоје тајни договори између понуђача, али и превентивним мерама које могу да отежају њихово настајање. Тајни договори између понуђача постоје када иначе конкуренти у тржишној утакмици незаконито постигну споразум да измене услове поступка набавке подизањем цена или снижавањем квалитета робе или услуга, или унапред одреде ко ће победити у поступку набавке и освојити уговор. Такво антиконкурентско понашање нарушава нормалне тржишне услове, утиче на исход поступка и спречава јавне наручиоце да постигну економски најповољнију понуду.

Маја Матић,

шеф Одсека за представке и сарадњу са другим државним органима Агенције за спречавање корупције, председник Удружења сертифицираних истражитеља превара Србије (АЦФЕ Србија)

Злоупотребе и коруптивне праксе у јавним набавкама подједнако утичу на јавни и приватни сектор у виду губитака које претрпе буџетска средства, односно добити привредног друштва. Намештање понуда укључује групе привредних субјеката које се договоре да подигну цене или смање квалитет робе или услуга понуђених у поступцима јавних набавки. Иако незаконита, таква антиконкурентска пракса наставља да кошта владе и пореске обвезнике милијарде долара сваке године широм света. Према неким проценама, земље ОЕЦД у просеку троше око 12% свог БДП-а на јавне набавке. Тај проценат може да буде већи у земљама у развоју. Укидање намештања понуда могло би да помогне у смањењу цена набавки за 20% или више, према проценама ОЕЦД. Обавештење Европске комисије о алатима за борбу против тајних договора у јавним набавкама процењује да тај договор повећава цену коју треба да плате јавни купци до 60%, у поређењу са оним што би платили у нормалним тржишним условима.

I ТАЈНИ ДОГОВОРИ ИЗМЕЂУ ПОНУЂАЧА

Обим и учесталост поступака набавки, заједно са slabим подстицајима за наручиоце да буду опрезни у вези са активностима тајних договора, олакшава креирање шема намештања понуда. С обзиром на то да се јавне набавке снажно ослањају на конкурентна тржишта, ефекти антиконкурентског понашања подривају ефикасност јавне потрошње и могу да обесхрабре поштене привредне субјекте да поднесу своје понуде. Један од најважнијих показатеља стања јавних набавки у земљи и конкуренције на тржишту представља „просечан број понуда по поступку јавне набавке”, који је износио 2,5. Проценат је деценију уназад низак и указује на недовољну конкурентност.

Шемама које укључују тајни договор између понуђача настоји се да се заобиђе начело конкуренције у поступку јавне набавке. У тим шемама конкуренти на истом тржишту постижу тајни договор пре подношења понуде како би онемогућили конкуренцију или како би вештачки подigli цену производа робе и услуга, односно смањили њен квалитет. Када дође до тајног договора између понуђача, наручилац је преварен и онемогућен да постигне бенефит у слободном и отвореном конкурентном поступку јавне набавке. Уче-

ча који би потенцијално остварили наведене бенефите да заштита постоји. На нивоу ЕУ само 10 земаља има заштиту покривену легислативом, али се та заштита често односи само на финансијски сектор и није свеобухватна. Због тога је Савет ЕУ недавно донео нову директиву о заштити права узбуњивача која ће у чланицама ЕУ обезбедити бољу заштиту узбуњивача до 2021. године.

Обавештење Европске комисије о алатима за борбу против тајних договора у јавним набавкама појашњава концепт намештања понуда и објашњава његов негативан утицај на јавне набавке, али и дозвољава државама чланицама и наручиоцима да искључе конкуренте „ако наручилац има довољно веродостојних индиција да закључи да је понуђач склопио споразуме са другим понуђачем који имају за циљ нарушавање конкуренције”. Европска комисија препоручује принцип пропорционалности када се примењује основа за искључење у вези са тајним договором. Надлежни за уговарање треба да поштују тај принцип приликом одлучивања о искључењу понуђача, па чак и након тог тренутка, када понуђач докаже да је предузео мере да поправи ситуацију. Ипак, на основу „довољно веродостојних индиција” таквог споразума постоји основ за искључење.⁵

V „ПОКАЈНИЧКИ ПРОГРАМ” (ЕНГ. LENIENCY)

Предвиђени су услови за ослобођење од обавезе утврђене мером заштите конкуренције, при чему учинилац може да се ослободи казне за то кривично дело. Концепт ослобођења од казне у програму некада може да буде једино средство које може да разбје заверу ћутања међу картелима. Ефикасан програм подразумева јаке потенцијалне казне, које

онда пружају снажан подстицај за онога ко је први открио картел. Поред изричите законске одредбе којом је регулисана заштита конкуренције, услови за „покајнички програм” прописани су и Уредбом о условима за ослобођење обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције („Сл. гласник РС” бр. 50/10).

VI КООРДИНАЦИЈА ИЗМЕЂУ ИНСТИТУЦИЈА – КЉУЧНА ЗА ЕФИКАСНО СУЗБИЈАЊЕ ТАЈНИХ ДОГОВОРА

Ефикасно сузбијање тајних договора у јавним набавкама захтева свеобухватан приступ уговорних органа, користећи знање и стручност како у области набавки тако и у области конкуренције. Успостављање свеобухватног, стабилног и ефикасног оквира за подршку наручиоцима у наведеном задатку захтева пуну сарадњу између националних централних органа за набавке и антимонополских органа. Без узајамне размене информација, искустава и добрих пракси у борби против антиконкурентског понашања у јавним набавкама нема ефикасног сузбијања тајних договора.

Ендноте

- ¹ Препорука ОЕЦД о борби против намештања понуда у јавним набавкама, одобрена од стране Савета ОЕЦД 17. 7. 2012. године
- ² Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС” бр. 51/09 и 95/13)
- ³ Упутство за откривање намештених понуда у поступку јавне набавке, Комисија за заштиту конкуренције од 18. маја 2022. године
- ⁴ Препорука ОЕЦД о борби против намештања понуда у јавним набавкама, одобрена од стране Савета ОЕЦД 17. 7. 2012. године
- ⁵ Notice on tools to fight collusion in public procurement and on guidance on how to apply the related exclusion ground Brussels, European Union, 15. 3. 2021, C(2021) 1631.

Ништавост оснивачког акта и ништавост уговора о преносу удела у привредним друштвима

Овде ће бити речи о ништавости оснивачког акта и ништавости уговора о преносу удела, као два института ништавости којима закон поклања највише пажње, али који и изазивају највише недоумица.

Владимир Саичић,
дипл. правник

У нашем законодавству, као и у законодавствима других земаља, а такође и у правној теорији, широко је познат, проучен и примењиван институт ништавости уговора. Тако се у Закону о облигационим односима, као и у правној теорији, наводи да су ништави уговори који су противни принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима. С друге стране, наведени закон, поред опште дефиниције ништавости, у својим по природи императивним одредбама наводи и неке конкретне случајеве, па тако нпр. експлицитно прописује да је ништав уговор у којем је постављен одложни или раскидни услов противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, затим уговор закључен под немогућим одложним условом, као и уговор кад је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив. ЗОО, поред ништавих, одређује и рушљиве уговоре тако што прописује да је уговор рушљив кад га је закључила страна ограничено пословно способна, кад је при његовом закључењу било мана у погледу воље страна, као и кад је то самим ЗОО или посебним прописом одређено. Последица рушљивих уговора је та да уговорна страна у чијем је интересу рушљивост установљена може да тражи да се уговор поништи. Дакле, између ништавих и рушљивих уговора ЗОО прави јасну разлику, тако да, између осталог:

■ треба да се сматра да ништави уговори никад нису ни били закључени, док рушљиви

уговори остају на снази ако их заинтересована страна не поништи,

- на ништавост може да се позове свако, а на рушљивост само заинтересована страна;
- пресуда којом се ништавост утврђује је деклараторна, тј. утврђује стање које већ постоји, док је пресуда којом се рушљиви уговор оглашава ништавим кондемпнаторна, тј. уговор је постојао док управо пресудом није поништен.

Закон о привредним друштвима (даље: ЗПД) такође препознаје и регулише ништавост јер садржи одредбе о ништавости оснивачког акта, одређених споразума у привредним друштвима, одређених одлука, регистрације, одређених правних послова, уговора о преносу удела итд. За разлику од Закона о облигационим односима, Закон о привредним друштвима не дефинише рушљивост као „лакши” облик ништавости.

НИШТАВОСТ ОСНИВАЧКОГ АКТА

У Закону о привредним друштвима прописано је да је оснивачки акт ништав само у посебним, таксативно наведеним случајевима, као и да није коришћена уопштена формулација, која је наведена у Закону о облигационим односима приликом прописивања ништавости уговора. Оснивачки акт је ништав ако:

- 1) нема форму прописану Законом о привредним друштвима,
- 2) делатност друштва која се наводи у оснивачком акту супротна је принудним прописима или јавном поретку,
- 3) не садржи одредбе о пословном имену друштва, улозима чланова, износу основног

У Закону о привредним друштвима прописано је да пресуда којом се утврђује ништавост уговора о преносу удела има дејство према друштву и члановима друштва. Ако је на основу уговора о преносу удела, чија је ништавост утврђена одлуком суда, била регистрована промена чланова друштва у складу са законом о регистрацији, надлежни суд пресуду којом се утврђује ништавост уговора о преносу удела по правоснажности доставља Регистру привредних субјеката ради регистрације забележбе у складу са законом о регистрацији, а парничне странке, односно њихови правни следбеници имају право да поднесу пријаву за регистрацију промене података о члановима друштва који су били регистровани на основу ништавог уговора о преносу удела.

Из наведеног произлази да, уколико се уговор о преносу удела пресудом поништи, та пресуда дејствује и према парничним странкама, као и према друштву и његовим члановима. Уколико је уговор о преносу удела поништен, и сви остали уговори након њега требало би да буду поништени. Уколико је купац из ништавог уговора овај даље продао трећем лицу, а треће четвртном, пресуда дејствује и на четврто лице које је члан друштва тако што би оно требало да иступи из друштва, а затим да се региструје његово брисање из регистра. Такво решење води правној несигурности јер се купци и други стицаоци удела поуздају у податке из Регистра привредних субјеката, какав је случај нпр. са купцима непокретности, који се поуздају у податке из катастра.

Закон о државном премеру и катастру такве савесне купце штити, а исти је случај и са Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре. Чланом 63. Закона о државном премеру и катастру прописано је да су подаци о непокретностима уписани у катастар непокретности истинити и поуздани и да нико не може да сноси штетне последице због тог поуздања. Чланом 3. став

1. тачка 2) Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре одређено је да се поступак регистрације, између осталог, заснива и на начелу тачности и претпоставке савесности, према ком трећа лица која се у правном промету поуздају у податке из регистра не сnose штетне правне последице због нетачних података у регистрима.

И судска пракса је заузела такав став приликом куповине непокретности. У Пресудом Врховног касационог суда Прев. 221/17 од 3. 10. 2017. године констатовано је следеће: „Према оцени Врховног касационог суда, правно схватање другостепеног суда, изражено у побијаној пресуди, у супротности је са основним начелом земљокњижног права, а то је начело поуздања у земљишне књиге и начело конститутивног дејства уписа у земљишне књиге. Сва трећа лица могу само на основу уписа у земљишне књиге имати сазнање о носиоцу одређеног земљокњижног права. Уколико би се прихватило схватање другостепеног суда, то би значило да упис у земљишне књиге нема конститутивно, већ само декларативно дејство, што је у односу на трећа лица у супротности са основним начелима стварног права, јер би такво схватање довело до апсолутне правне несигурности у прометовању непокретности.”

По мишљењу аутора овог текста било би пожељно да се у самом Закону о привредним друштвима прецизно пропише шта се дешава са стицаоцем удела који је удео стекао од претходног стицаоца који је удео стекао по основу поништеног уговора или другог акта.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

У погледу ништавости оснивачког акта и уговора о преносу удела приметно је да Закон о привредним друштвима има доста недоречених, а у поређењу са другим прописима које ништавост регулишу, и неуобичајених одредби, тако да би у будућности то свакако требало исправити.

Тужилац у прекршајном поступку

Да ли смо се некада запитали да ли се активност органа државне управе и носилаца јавних овлашћења у виду подношења захтева за покретање прекршајног поступка коси са прописаним уставним начелима правде и правичности, као и независности суда, али и да ли за демократско друштво постоји неприхватљив утицај извршне власти на судску?

Владимир Живанкић,
судија Прекршајног суда у
Киинди

Прекршајни поступак је судски поступак и један је од три казнена поступка који могу да се воде пред судовима, уз привреднопреступни и кривични. Његов циљ је да се утврди да ли је учињен прекршај и ако јесте, да ли има одговорности учиниоца – јер је у Закону о прекршајима („Сл. гласник РС” бр. 65/13 са каснијим изменама и допунама) у члану 1. одређено да је његов предмет и прекршајни поступак, а у члану 86. да се тим законом утврђују правила којима се осигурава да нико невин не буде кажњен, као и да се одговорном учиниоцу прекршаја изрекне прекршајна санкција под условима које предвиђа тај закон и на основу законито спроведеног поступка.

Зашто је у Закону о прекршајима предлагач покретања прекршајног поступка посебан наспрам друга два поменута поступка? Тај предлагач овлашћен је само да подноси захтев за покретање поступка. Дакле, подноси га прекршајном суду, али нема друго законом установљено овлашћење да подноси и другу врсту оптужног акта било привреднопреступном било кривичном суду. Одговор би требало да зна доносилац самог Закона о прекршајима, али док одговор не сазнамо од доносиоца, може се размотрити оно што је до сада познато.

У члану 18. Устава Републике Србије („Непосредна примена зајемчених права”) прописано је да се Уставом јемче, и као таква, непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним ме-

ђународним уговорима и законима, али и да се одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење, па може да се постави питање која би правила међународног права или међународни уговори били применљиви на подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка. Свакако да су то следећи документи:

■ Универзална декларација о људским правима УН, у чијем је члану 10. утврђено да свако има једнако право на правично и јавно суђење пред независним и непристрасним судом.

■ Пакт о грађанским и политичким правима и Повеља о основним правима и слободама Европске уније, у чијим је члановима 14. зајемчено појединцима правично и јавно суђење пред надлежним, независним и непристрасним судом.

■ Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, измењена у складу с протоколом број 11, у чијем је члану 6. утврђено право на правично суђење тако да свако током одлучивања о својим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против себе, поред осталог, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона, при чему се сматра невиним све док се не докаже његова кривица на основу закона.

Након поновног осврта на Устав Републике Србије, уочава се да је у члану 3. одређено да се владавина права остварује и поделом власти и независном судском влашћу, а чланом 4. да се однос извршне и судске власти

чињеницама, те на крају неоснованој осуђи. Стога овде ваља подсетити на Волтерову реч из познатог есеја, инспирираног случајем Жана Каласа: „Боље је ослободити кривог осуђеника него осудити невиног човека” јер „превенција неостварења правде овиси о свакоме од нас” (Андреј Божиновски, „Вријеме је да поразговарамо о погрешно осуђенима у Хрватској”, Аутограф, 2023).

Оптуђење јесте и треба да буде, уз оштећеног (који није државни орган о ком смо претходно говорили, јер државне интересе у случају потребе заступа државно правобранилаштво), искључива надлежност јавног тужилаштва, тако да подносилац оптужног акта којим се тражи покретање прекршајног поступка (а ваљало би размотрити и да ли је време да се назив „захтев за покретање прекршајног поступка” промени) треба да буде или јавно тужилаштво или оштећени зато што се у супротном, остајући при садашњој пракси и законским решењима (а чини се да је пракса претежнија од закона), активношћу органа државне управе и носилаца јавних овлашћења у виду подношења захтева за покретање прекршајног поступка и учешћа у поступку

коришћењем процесних права странке крше прописана уставна и законска начела правде и правичности, поделе власти, независности суда и судија, а оставља и дозвољава неприхватљив и незаконит утицај извршне власти на судску.

За крај су наведени они који су овлашћени да иницирају прекршајни поступак по државама:

- **Албанија** – јавни тужилац и оштећени,
- **Бугарска** – јавни тужилац и оштећени,
- **Енглеска и Велс** – јавни и приватни тужилац,
- **Италија** – искључиво јавни тужилац,
- **Кенија** – јавни тужилац (пошто се сматра да су прекршаји заправо кривични случајеви),
- **Нигерија** – по правилу јавни тужилац и приватни тужилац, владине агенције које имају овлашћење да туже, али у неким државама (пошто је у питању савезна држава која се састоји од више федеративних држава) и полиција,
- **Танзанија** – јавни тужилац и оштећени,
- **Уганда** – јавно тужилаштво (овлашћено чланом 212. Устава Републике Уганде).

Електронски часопис **ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „**Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у сваком пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.500 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Propisi.net, а повезани су са релевантним прописима.

Незаконито набављање, држање и ношење оружја

У овом тексту представљен је низ интересантних ситуација из наше судске праксе које се пре свега односе на неовлашћено набављање, држање и ношење оружја.

Никола Пантелић,
заменик јавног тужиоца у Вишем
јавном тужилаштву у Београду

Поред намере да усклади домаће законодавство са прописима Европске уније, усвајањем Закона о оружју и муницији („Сл. гласник РС” бр. 20/2015, 10/2019, 20/2020 и 14/2022 – даље: ЗООМ) законодавац је имао циљ и да повећа безбедност грађана Републике Србије. Замисао је била да се омогућавањем ефикасне контроле поседовања и промета оружја спречи његова злоупотреба, као и да се с друге стране савесним имаоцима оружја омогући да га несметано поседују и користе у складу са законом. Како су набављање, држање, ношење, колекционарство, поправљање, преправљање, промет, посредништво и превоз оружја и муниције осетљива питања јер се ради о опасним предметима, лица која долазе у контакт са њима морају добро да познају прописе који се на ту материју односе.

У пракси је постављено питање шта све подразумева радња извршења набављање ватреног оружја или муниције.

Под овом радњом извршења кривичног дела подразумевају се различите делатности и начини на који се до њих долази. То могу бити куповина, добијање на поклон, набављање на ратишту, узимање у залог, на зајам или узимање на чување, с тим што радња набављања мора бити предузета на правно дозвољен начин (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 319/2020 од 9. 6. 2020).

У контакт с оружјем често могу да дођу и лица која са њим не повезује нити професионална делатност, нити љубав у виду колекци-

онарства, лова или спорта, нити незаконито деловање, већ једноставно животна ситуација. Рецимо, лице чији укућанин премине, оставивши иза себе оружје, може да учини низ незаконитих радњи уколико не познаје прописе о оружју и муницији. Није лако одговорити на питање како ће поменуто лице ускладити своје понашање с прописима о оружју и муницији. Често смо сведоци да и лица која се професионално баве делатностима које подразумевају држање или ношење оружја нису сасвим упозната са прописима или не поступају у складу са њима. Животне ситуације које се односе на проблеме који могу да настану у вези са оружјем и муницијом заправо су несагледиве, па ни сам закон не може да их обухвати.

Наиме, ставом 1. члана 348. Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019 – даље – КЗ)) забрањено је казном затвора од шест месеци до пет година и новчаном казном онемо ко, поред осталих алтернативно постављених радњи извршења, неовлашћено набавља или држи ватрено оружје, конвертибилно или онеспособљено оружје, његове делове, муницију, експлозивне материје или минско-експлозивна средства. Ради се о оружју које физичка, односно правна лица или предузетници могу да набављају, држе или носе, али само на основу одобрења надлежног органа или уз пријаву надлежном органу. Учиниолац овде поступа неовлашћено, односно такво оружје набавља или држи иако за то не поседује одобрење или га није пријавио надлежном органу.

Забрањено односно неовлашћено држање предмета наведеног кривичног дела представља његово притежење, па може да се манифестује као посредна или непосред-

за ношење оружја. Међутим, да би могло да добије дозволу за ношење, оно мора да учини вероватним да му је лична безбедност битно угрожена или да би могла да буде угрожена у толикој мери да је за његову безбедност неопходно ношење оружја. Које околности могу „битно да угрозе” нечију безбедност представља фактичко питање, с тим што ће оцену тога свакако дати полицијски службеници након спроведеног поступка безбедносних провера.

С обзиром на то да је одредбама члана 33. ЗООМ прописан поступак преношења оружја с једног места на друго, при чему оно мора да буде спаковано у одговарајућу амбалажу која онемогућава његову тренутну употребу и испражњено од муниције, јасно је да се и најкраће ношење или преношење оружја мимо тих услова може сматрати неовлашћеним ношењем оружја у смислу члана 348. КЗ.

У једном случају постављено је питање да ли је преношењем револвера са места где је био сакривен у стан окривљеног, који је од тог места удаљен свега двадесетак метара, учињена радња неовлашћеног ношења ватреног оружја из члана 348. став 4. у вези са ставом 1. Кривичног законика.

Дакле, иако је револвер пренет неколико метара, дакле на кратком временском и просторном растојању, окривљени је неовлашћено носио, а не неовлашћено држао то оружје (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 725/2019 од 22. 10. 2019).

Ипак, с обзиром на то да чланови 48. и 49. ЗООМ предвиђају прекршајну одговорност за лица која оружје не преносе испражњено од муниције и у складу са прописаном процедуром, остаје да се цени од случаја до случаја о којој врсти казнене одговорности је реч. Намера одређеног лица да злоупотреби институт преношења оружја свакако ће бити у првом плану, али не треба заборавити да

је реч о опасним предметима и да прописана процедура спречава да дође до случајног опаљења метка.

У судској пракси релативно често се догађа да лице које поседује оружни лист за држање оружја за личну безбедност такво оружје носи иако нема дозволу за његово ношење. У том случају оно ће бити кривично одговорно за неовлашћено ношење оружја. Како је у претходном делу текста наглашен значај познавања прописа о оружју и муницији, јасно је да поменуто лице не може да се позива на правну или стварну заблуду, односно на то да није знало да је такав поступак забрањен.

Мноштво контроверзи, али и правних недоумица створио је **члан 51. ЗООМ**, који се односи на законску легализацију оружја без доказивања његовог порекла. Одредбе тог члана омогућавале су лицима која поседују оружје за које не поседују исправу издату од стране надлежног органа да исто у одређеном временском периоду подведу под законске оквири. Подношењем захтева за издавање одговарајуће исправе или предајом оружја поменута лица била су аболирана од кривичне одговорности за кривично дело о ком говоримо, при чему нису морала ни да доказују порекло оружја које поседују. С једне стране, такво законско решење представљало је добар корак у смеру решавања проблема нелегалног оружја, док је с друге стране широко постављена одредба његовог 2. става, у коме је прописано да „власници оружја из категорије А, Б, Ц исто могу предати надлежном органу у власништво Републике Србије у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона”, стварала широке могућности за злоупотребу. Заправо, није било тешко претпоставити да ће се готово свако лице окривљено за ношење нелегалног оружја у том периоду, а упознато са садржином наведене одредбе, позивати на то да је само имало намеру да спорно оружје преда надлежном органу.

Преглед новије праксе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

У наставку су издвојени новији примери из праксе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (даље: Повереник) који су објављени у публикацији бр. 8 „Заштита података о личности: Ставови, мишљења и пракса Повереника”.

ПРОСЛЕЂИВАЊЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ ПОСЛОВНОЈ БАНЦИ БЕЗ ЊИХОВОГ ПРИСТАНКА

Привредно друштво (Руковалац), прослеђивањем података о личности запослених пословној банци (Банка) без пристанка запослених открио је податке о личности запослених у сврху закључивања уговора о текућем рачуну (ЈМБГ и број личне карте), на основу којих су сачињени уговори и израђене платне картице за запослене. Када су појединци (након истицања обавештења на огласној табли послодавца да ће исплата личних доходака запослених ићи преко Банке) у контакту са Банком сазнали да су већ отворени рачуни на њихово име, након тога су се појавиле службенице Банке са пакетима уговора, готовим платним картицама и приступницама, са позивом запосленима да исте и потпишу, што је већина и учинила. Поједини запослени који нису потписали уговор почели су да добијају на кућну адресу обавештења у вези са отвореним рачунима.

Из диспозитива:

Повереник је привредном друштву (Руковаоцу) изрекао опомену јер је достављањем података о личности својих запослених одређеној банци у сврху отварања рачуна у тој банци повредио члан 12. став 1. ЗЗПЛ, чиме је поступио и супротно начелу „законитост,

поштење и транспарентност” из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ.

Утврђено чињенично стање:

У поступку ванредног инспекцијског надзора представник Руковалац се, између осталог, изјаснио да, поступајући по предлогу банке да запослени примају зараду убудуће преко те банке која је била давалац кредита за куповину пословног простора и банкарских гаранција за реализацију послова, Руковалац обавести све запослене у писаној форми да ће исплата личних доходака – зарада убудуће бити вршена преко те банке; да су у вези са наведеним сви запослени имали могућност да разговарају са директором у тачно одређено време за случај да су то желели да учине; да је најцелисходније да Банка дође код Руковаоца и да свим радницима који то буду хтели директно у просторијама Руковаоца отвори текући рачун; да је за наведено било потребно да претходно припреме све податке и да код Руковаоца буде потписивање и давање сагласности за отварање рачуна; да је Банка тражила да Руковалац достави податке о радницима како би се припремило све за потписивање када службеници из банке буду дошли код Руковаоца.

Из образложења:

Сходно одредбама члана 4. ЗЗПЛ „податак о личности” је сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским

обављања судских овлашћења; 2) основне активности руковоаца или обрађивача састоје у радњама обраде које по својој природи, обиму, односно сврхама захтевају редован и систематски надзор великог броја лица на које се подаци односе и 3) основне активности руковоаца или обрађивача састоје у обради посебних врста података о личности из члана став 1. или података о личности у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима из члана 19. ЗЗПЛ, у великом обиму. У свим осталим случајевима одређивање лица за заштиту података о личности не представља обавезу за руковоаца, односно обрађивача, већ могућност о којој они самостално одлучују.

С обзиром на то да изрази који су употребљени у ЗЗПЛ за утврђивање услова од којих зависи обавеза одређивања лица за заштиту података о личности, и то: „основне активности руковоаца или обрађивача”, „редован и систематски надзор” и „великог броја лица”, односно „у великом обиму”, нису ближе дефинисани ЗЗПЛ, мишљења смо да руковалац, односно обрађивач, **приликом утврђивања да ли се у одређеном случају ради о њиховим основним активностима, треба да пођу од тога да ли се обрада односи на оне активности које су неодвојиве од делатности коју руковалац/обрађивач обавља, односно које**

су кључне за остваривање циљева у оквиру делатности коју руковалац/обрађивач обавља. Затим, да приликом утврђивања да ли се у одређеном случају ради о редовном и систематском надзору треба узети у обзир редовност и систематичност праћења понашања лица на која се односе подаци који се обрађују, тј. да ли се обрада података врши трајно или у одређеном временском периоду, да ли је континуирана, односно да ли се понавља, тј. да ли је стална или периодична, да ли је организована, да ли је осмишљена као део плана или стратегије, док приликом утврђивања да ли се у одређеном случају ради о великом броју лица, односно о обради у великом обиму, треба узети у обзир факторе као што су конкретан број лица чији се подаци обрађују или њихов удео у релевантном становништву, обим података, трајност активности обраде, географски обухват активности обраде и сл.

(Из Публикације бр. 8 „Заштита података о личности: Ставови, мишљења и пракса Повереника” бр. 073-14-3341/2021-02)

Напомена: Други ставови и мишљења Повереника са детаљнијим образложењима доступни су у оквиру издања Прописи.нет, у делу „Правна мишљења”.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Премештај са напредовањем према Закону о запосленима у локалној самоуправи и аутономној покрајини

П: *Зайослени је изабран на функцију, ња му радни однос мирује. Да ли радно место на ком је радио имај зайослени може да се њојуни премештајем другој службеника који је зайослен на неодређено време (у нижем звању) у истом органу, или њојуни другој начин да се њо учини са службеником који је већ зайослен у њом органу на неодређено време?*

О: Према члану 82. Закона о запосленима у АП и ЈЛС (даље: Закон), при попуњавању извршилачког радног места предност има премештај службеника, са напредовањем или без њега. Ако послодавац одлучи да радно место не попуни премештајем, спроводи се интерни конкурс. Дакле, битно је да се определи за то да конкретно радно место попуни премештајем јер то значи и примену одговарајућих одредби Закона. При томе, у датој законској одредби није прецизирано да ли се ради о премештају из истог или другог органа, што значи да и о томе одлучује руководиоца органа.

Пре одлучивања о премештају потребно је испунити два претходна законска услова: да је радно место предвиђено Правилником (што у овом случају свакако јесте) и да је његово попуњавање предвиђено кадровским планом за текућу годину. Кад се оба услова испуне, начелник управе, односно руководиоца органа, службе или организације (даље: руководиоца) одлучује да ли је потребно да се радно место попуни и како.

Следеће што произлази из питања јесте премештај са напредовањем. Ако се одлучите за премештај без напредовања, то не захтева додатне мере, али ако се планира премештај са напредовањем, морају да се узму у обзир законске одредбе о условима за напредовање. Према Закону (члан 133ђ) службеник напредује премештајем на непосредно више извршилачко радно место у истом или другом органу. То је оно радно место чији се послови раде у непосредно вишем звању или у истом звању, али на радном месту руководиоца уже унутрашње јединице. Такође, према члану 133е руководиоца може да премести односно распореди на непосредно више извршилачко радно место службеника којем је најмање два пута узастопно одређена оцена „истиче се”, ако постоји слободно радно место и службеник испуњава услове за рад на њему. Изузетно, службеник који је премештен на непосредно више извршилачко радно место јер му је два пута узастопно одређена оцена „истиче се”, и ако не испуњава услове везане за радно искуство у струци, може да буде премештен на непосредно више радно место ако му је опет дата оцена „истиче се”. Уз то, руководиоца може да премести на непосредно више извршилачко радно место службеника којем је у периоду од пет година узастопно најмање одређена оцена „добар”. Према томе, под наведеним условима радно место може да се попуни премештајем са напредовањем, наравно уз услов да службеник испуњава услове за рад на том вишем радном месту.

Ако се премештај врши ради замене одсутног службеника, ради се о „привременом премештају” (члан 115. Закона), који може да траје најдуже једну годину, тако да треба размотрити трајније решење попуњавања радног места (у зависности од трајања функције одсутног службеника).

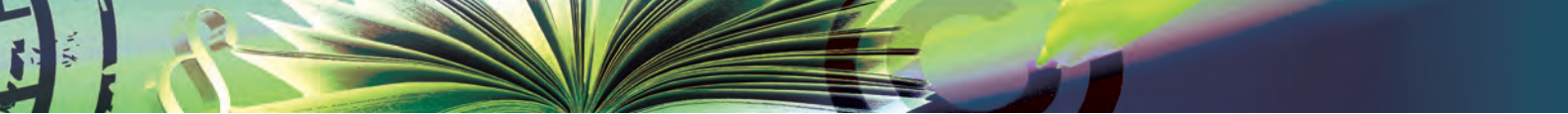
чи судско поравнање јер је чл. 142. ст. 2. ЗВП прописано да предлог мора да обухвати све заједничаре, а чл. 144. ст. 1. ЗВП да суд води рачуна о њиховим посебним и заједничким интересима, из чега произлази да у односу према свим заједничарима истовремено мора да се уреди начин управљања и коришћења, а не само према неким. Уважавајући све изнето, суд је у обавези да изведе доказ вештачењем од стране вештака одговарајуће струке, у овом случају грађевинске, који ће имати у виду предлог предлагача и правила грађевинске струке, као и уделе заједничара (сувласника, сукорисника, суддржалаца), па ће својим налазом и мишљењем предложити начин уређења подрумског простора између учесника у поступку, сходно чл. 144. ЗВП.

Уколико је спорно право на ствари или обим права између заједничара, сходно чл. 145. ст. 1. ЗВП, суд упућује предлагаче да у одређеном року покрену парницу. Одредбом чл. 28. ст. 2. и 3. ЗВП прописано је да у ванпарничним стварима која се односе на имовинска права учесника учесници сnose трошкове на једнаке делове, осим ако постоји знатна разлика у погледу њиховог удела у имовинском праву, при чему суд може да одлучи да све трошкове поступка сноси учесник у чијем се интересу поступак води, односно учесник који је искључиво својим понашањем дао повод за покретање поступка. У смислу на-

веденог, уколико се неко од противника предлагача сагласи са јасно изнетим предлогом предлагача у погледу начина управљања и коришћења подрумских просторија, а пре одређивања извођења доказа вештачењем, суд ће исто узети у обзир приликом доношења одлуке о трошковима поступка, у које улазе и предјумљени износи трошкова вештачења, па може да га ослободи или да их умањи јер их датом сагласношћу са поднетим предлогом није изазвао.

С обзиром на то да је чл. 30. ст. 2. ЗВП прописана сходна примена ЗПП у ванпарничним поступцима, противник предлагача може да добије својство предлагача применом чл. 201. ЗПП, који се односи на субјективно преиначење тужбе, у овом случају предлога. Из тога произлази да је потребна сагласност свих предлагача да означени противник предлагача добије својство предлагача у поступку, док је сагласност других противника предлагача потребна у случају да су се упустили у расправљање о главној ствари (одговорили писаним поднеском на предлог или се изјаснили усмено на рочишту). Процесним решењем којим се управља поступком суд дозвољава преиначење предлога којим је противник предлагача означен и којим добија својство предлагача, с тим што на исто није дозвољена посебна жалба, али може да се побија у жалби на коначну мериторну одлуку (решење).

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Улога форензичке лингвистике у разоткривању превара

Кроз конкретну студију случаја познатог америчког лингвисте Роџера Шаја приказано је како се анализирају текстуални докази којима треба да се потврди да ли је особа знала за превару, али није учествовала у њој или је сама осмислила превару, с тим што су издвојени и подобни случајеви за такве анализе из домаће судске праксе.

Језик као средство преваре

Баш зато што је језик део свакодневног живота, њим артикулишемо своја хтења и мисли, али и усмеравамо како своје тако и туђе поступке, па је његова злоупотреба честа у скоро свакој комуникацији. Многе од њих из тих свакодневних расправа прерасту у грађанске парнице или дођу до суда, када је улога адвоката, а посебно стручњака специјализованог за језик немерљива. У суштини језичке обмане и свесне или несвесне злоупотребе могу се пронаћи свуда – од пословног преговарања, разговора за пријем на посао или упис у школу, приликом писања биографије (енг. *Curriculum Vitae* – CV) или различитих изјава, преко писања мејла или поруке у ин-бокс на некој од популарних друштвених мрежа, а нарочито када је реч о упознавању преко мреже, при чему су посебно честе лажне критике производа или услуга на веб-страницама за куповину на мрежи, до двосмислености или нејасности у различитим типовима докумената, као што су уговори, сагласности и сл.

Лаж као такву, њене узроке и последице, посебна истраживања и значај истих за форензичку лингвистику представили смо у оквиру текстова у бројевима 120, 121 и 122.

Познати амерички лингвиста Роџер Шај, чије смо беспрекорне анализе приказали у првом тексту у овој рубрици, посвећеном Унадомбашу, у једној обимној студији о грађанским парницама истакао је да се форензичка лингвистика у том смислу најчешће користи у споровима због уговора о раду, обмањујућих трговинских пракси, утврђивања одговорности произвођача одређених производа, прекршаја ауторских права, дискриминације, злоупотребе жигова и преваре приликом набавки. При томе је задатак лингвиста да утврде и анализирају вишезначност и специфичност значења одређених речи и израза, затим језичке доказе о томе да ли особа разуме оно што јој је упућено, разлике између представљања чињеница и мишљења, језичке карактеристике ако постоји сумња у спекулацију, као и да испитује контекст дискурса при тумачењу значења, са доказима о намерним језичким обманама, све то кроз

приликом оверавања истих у јавној исправи и да орган не врши оверавање исправе када сам доноси одлуку из своје надлежности, али и да предузимање процесних радњи од стране окривљене, као странке у поступку, и доношење оставинског решења од стране судије не представљају обележја кривичног дела у питању, па је правилном применом кривичног закона окривљену требало ослободити оптужбе, односно обуставити кривични поступак. Изложени наводи захтева, по оцени Врховног касационог суда, нису основани.

Кривично дело навођење на оверавање неистинитог садржаја из члана 358. став 1. КЗ, према законском опису дела, чини онај ко довођењем у заблуду наведе надлежни орган да у јавној исправи, записнику или књизи овери штогод неистинито што може да служи као доказ у правном саобраћају. У конкретном случају, према чињеничном опису дела у изреци и утврђењу у образложењу побијане првостепене пресуде, сагласном опису у оптужном акту, окривљена је у оставинском поступку, који је покренула пред тада Другим општинским судом у Београду, свесно и вољно довела у заблуду поступајућег судију изјавом да је након смрти М. остала само она од сродника који по закону полажу право на наслеђе, о чему је сачињен записник од 4. 2. 2009. године, прикривајући при томе чињеницу да већ постоји оставинско решење истог суда О. 570/72 од 26. 12. 1972. године, којим је претходно већ расправљена заоставштина иза пок. М. и којим је за јединог наследника по основу закона проглашена његова супруга В. За то решење окривљена је знала и тиме навела поступајућег судију да у решењу О. 82/09 од 4. 2. 2009. године овери такав неистинит податак, оглашавајући окривљену за једину наследницу по основу закона на активи зао-

ставштине М., описаној у наведеном оставинском решењу. Из тако описаних и утврђених чињеница и околности, према правилном становишту првостепеног суда, које прихвата и другостепени суд, произлазе сва законска обележја кривичног дела навођење на оверавање неистинитог садржаја из члана 358. став 1. Кривичног законика, за које је окривљена оглашена кривом побијаном правоснажном пресудом, јер је надлежни орган у законом прописаној форми сачинио забелешку (записник) о наследничкој изјави окривљене, која садржи неистинит податак да је она једини законски наследник заоставштине, при чему је доношењем оставинског решења на основу тако сачињене наследничке изјаве, која служи као доказ чињенице која има значај за правне односе, потврдио тај (неистинит) податак, због чега је и, доведен у заблуду изјавом окривљене, оверио јавну исправу са неистинитом садржином. Стога су, по оцени Врховног касационог суда, неосновани наводи у захтеву за заштиту законитости да се у конкретном случају не ради о оверавању неистините изјаве у јавној исправи, па нема обележја кривичног дела у поступању окривљене.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Fighting over words: Language and civil law cases” са линка: https://books.google.td/books?id=IIA8DwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=fr&source=gbbs_book_other_versions_r&cad=4#v=onepage&q&f=false
- ² Roger W. Shuy, „The language of perjury cases”, Oxford university press 2011, стр. 9.
- ³ Roger W. Shuy, „The language of perjury cases”, Oxford university press 2011, стр. 68–78.
- ⁴ Ибид.
- ⁵ <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/recency-effect>

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана среће

Зашто је уопште било потребно да се установи Међународни дан среће, које вредности и садржаји се тог дана пропагирају и који је резултат досадашњих напора међународне заједнице, али и Републике Србије у примени политике благостања, размотрено је у овом тексту.

„Чудно је како је мало потребно да будемо срећни, и још чудније: како нам баш то мало недостаје” – Иво Андрић

Како се мери срећа? Како се до ње долази? Толстој је свој најчувенији роман започео речима да „све срећне породице личе једна на другу, а свака несрећна породица несрећна је на свој начин”. Старогрчки мудрац Аристотел истицао је да је „срећа смисао и сврха живота, цео циљ и крај људског постојања.” Мало мање оптимистичан чинио се велики војсковођа Наполеон, који је истакао да „човек нема пријатеља: има их само његова срећа.” Одговарали су филозофи и песници, али и грађани у разним анкетама на различитим крајевима света, на основу чега у само једно можемо да будемо сигурни: срећу не виде и не осећају сви исто. То мало што недостаје по Андрићевим речима за некога би био кров над главом, за другога награда за рад, а неком трећем љубав или да добије наследнике. И то га жуља и мори, и не да му да буде баш онако потпуно и предано задовољан својим данима на земљи. Неко верује да ће срећу позвати амајлијама, а неко да ће учењем и вештинама сам доћи до ње. И свако уверење производ је личног искуства и доживљаја. Психолози и разни лајфкоучеви уверавају нас да сами сваког дана бирамо хо-

ћемо ли бити срећни због онога што имамо и доживљавамо или гледати у оно што нам недостаје и ламентирати над судбином. Због тога изгледа и међународна заједница верује да установљењем неког јединственог коефицијента за срећу може да израчуна колико је који становник планете срећан, али и којим новим прописима и акцијама може да учини да се он заиста тако и осећа.

Зашто је уопште било потребно установити Међународни дан среће?

Разумемо кад се обележавају годишњице важних битака, споразума и државни празници. Историја је учитељица, па се сећамо да не бисмо исте грешке понављали. Разумемо и када се поједини датуми издвоје као битни у области образовања, медицине, људских права, слободе и сл., али у случају установљења Међународног дана среће само се намеће питање свим владарима и установама какав смо то свет устројили када је неопходно установити датум када ће се причати о срећи, разматрати јесмо ли срећни и осмишљавати закони којима ће срећа постати доступна свима.

Како је на сајту УН истакнуто, потрага за срећом је основни људски циљ, а став према томе у новом веку мења се широм света у том смислу да напредак треба да се односи на повећање људске среће и благостања, а

ром у Србији, која је ажурирана у новембру 2020. године у односу на активна документа јавних политика. На основу тога закључено је да одређене области нису на одговарајући начин обухваћене стратешким оквиром, тј. да је укупна покривеност циљева одрживог развоја и потциљева стратешким оквиром 62%, при чему је тај резултат добијен узимајући у обзир циљ који уопште није покривен стратешким оквиром, као и потциљеве који нису релевантни за Републику Србију или су покривени међународним споразумима. Већ анализа из новембра 2020. године открила је да је та покривеност нешто већа и да износи 65,2%. Заједничко за оба извештаја је констатација да су најслабије покривени циљеви у области заштите животне средине и климатских промена¹¹.

Коначно, тим праћењем остваривања циљева одрживог развоја треба да се усмерава програм развоја Републике Србије кроз хијерархијски највиша развојна документа у складу са горепоменутом Законом о планском систему, као што су план развоја, инвестициони план и просторни план.

Освајање среће

Необично делује помињање свих тих служби које се баве унапређењем благостања и растом осећаја среће јер, како је на почетку овог текста истакнуто, срећа није иста за свакога, па зато и постоји сумња да се она заиста може измерити, а камоли неким законима развијати и унапређивати. Но, све до сада изнето говори нам да је међународна заједница одавно постала свесна да ниво задовољства њених становника усмерава будућност целе те заједнице, али и да то задовољство зависи од многих фактора. Колико једна заједница ради на унапређењу својих закона и служби тако да буду по мери хуманијег света, толико ће ниво среће становника расти. И то се са глобалног преноси на локални, али и појединачни ниво. Ако је економски стандард бољи, а самим тим и услови живота, и појединац ће бити задовољнији, при чему и он сам може и мора свакога дана да ради на одржању и побољшању својих услова живота. Зато ће ова прича бити завршена једним једноставним

науком и за децу и за одрасле у песми чији смо наслов преузели за наслов овог поглавља, како је то само умео изузетни српски песник Душко Радовић да срочи и пре свих међународних интервенција, покрета и закона, тј. пре ере *хейлијализма*:

„Неће бити срећан много
ко на срећу гледа строго,
ко је мери са свих страна
и налази срећи мана.
Ову хоће, ону неће
– ту не може бити среће.
Неко тражи много среће,
и најлепше и највеће.
Све што није мера пуна
он у срећу не рачуна.
Много хоће, мало неће
– ту не може бити среће.
Неком завист мира не да
своју срећу и не гледа.
Своју срећу не узима
јер је други више има.
Туђу хоће, своју неће
– ту не може бити среће.
**Има једна мудрост стара:
и за срећу треба дара,
срећан човек – срећу ствара!”**

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ <https://happinesday.org/jayme-illien/>
- ² <https://www.un.org/development/desa/dspd/international-days/international-day-of-happiness.html>
- ³ Ибид.
- ⁴ <https://actionforhappiness.org/about-us>
- ⁵ <https://www.dayofhappiness.net/about>
- ⁶ <https://cifar.ca/cifarnews/2021/03/17/how-has-covid-19-affected-world-happiness/>
- ⁷ <https://global-dialogue.org/>
- ⁸ <https://worldhappiness.report/ed/2022/>
- ⁹ <https://uaecabinet.ae/en/details/news/uae-announces-customer-happiness-formula-to-achieve-happiness-goals>
- ¹⁰ Фондација Центар за демократију: Сарита Брадаш, Марина Савковић, Центар за високе економске студије: Лана Хади-Никовић, Лазар Ивановић, Лазар Живковић, Милош Ђинђић и Владимир Михајловић, као и Београдска отворена школа: Александра Ђуровић, Горан Секулић, Милица Радовић, Невена Ненадовић, Предраг Момчиловић, „Србија 2030 – управља ли Србија својим (одрживим) развојем?“, Досије студио Београд 2022, стр. 14–17.
- ¹¹ Ибид, стр. 17–19.

ДРЖАВНА УПРАВА

- Уредба о класификацији документарног материјала са роковима чувања („Сл. гласник РС” бр. 14/2023 од 20. 2. 2023)
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о канцеларијском пословању органа државне управе („Сл. гласник РС” бр. 14/2023 од 20. 2. 2023)

ПРАВОСУЋЕ

- Закон о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о изменама Закона о објављивању закона и других прописа и аката („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о Високом савету тужилаштва („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о изменама Закона о Уставном суду („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о судијама („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о уређењу судова („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о изменама Закона о изгледу и употреби грба, заставе и химне Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)
- Закон о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у

сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)

- Закон о Високом савету судства („Сл. гласник РС” бр. 10/2023 од 9. 2. 2023)

- Одлука Уставног суда РС број IУо-194/2020 којом се: 1. утврђује да одредбе члана 19. тачка (3) подтачка 1. у делу који гласи: „на првим изборима по ступању на снагу овог статута” и члана 28. Статута Адвокатске коморе Србије („Службени гласник РС”, бр. 85/11, 78/12 и 86/13) нису у сагласности са Уставом и законом, и 2. одбацују захтеви за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу одредаба Статута из тачке 1. („Сл. гласник РС” бр. 11/2023 од 10. 2. 2023)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о измени и допуни Правилника о регистрацији медицинског средства („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)
- Правилник о измени Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)

РАДНИ ОДНОСИ

- Посебан колективни уговор о измени и допуни Посебног колективног уговора за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)
- Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за високо образовање („Сл. гласник РС” бр. 7/2023 од 31. 1. 2023)

Прејлед њројиса...

■ Уредба о утврђивању Програма финансирања пројеката од јавног интереса које реализују удружења са територија изразито недовољно развијених општина (јединице локалне самоуправе из четврте групе) у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 14/2023 од 20. 2. 2023)

■ Уредба о утврђивању Програма подршке развоју пословне инфраструктуре („Сл. гласник РС” бр. 11/2023 од 10. 2. 2023)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Правилник о измени и допуни Правилника о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)

■ Правилник о измени Правилника о условима за добијање знака произвођача предмета од драгоцених метала, као и знака увозника и знака заступника („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о стручном оспособљавању за обављање послова комуналних милиционара („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Сл. гласник РС” бр. 6/2023 од 27. 1. 2023)

■ Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 8/2023 од 3. 2. 2023)

■ Правилник о утврђивању Програма мониторинга здравствене исправности предмета опште употребе за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 8/2023 од 3. 2. 2023)

■ Одлука о трошковима рехабилитације корисника пензија и цени смештаја пратиоца, по установама, по дану боравка („Сл. гласник РС” бр. 8/2023 од 3. 2. 2023)

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о начину вршења провера приликом испитивања, обележавања, појединачног испитивања или хомологације оружја, контроле типа муниције, испитивања онеспособљеног оружја и оружја коме је трајно промењена намена у цивилно, као и изглед ознака и жигова („Сл. гласник РС” бр. 11/2023 од 10. 2. 2023)

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник	Датум примене
Водич добре апотекарске праксе	27/2021	примењује се од 2. 4. 2023.
Уредба о изменама и допунама Уредбе о управљању капиталним пројектима	139/2022	примењује се од 1. 4. 2023.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

